Markéta Šichtařová: Řeči o euru jsou holou zbytečností

- CZ24 News | 4. února 2021

ČESKO: ČR se k přijetí eura zavázala už vstupem do EU. Bohužel to vypadá, že většina voličů to tehdy ani nevěděla. To je prostě obecným znakem referenda, že voliči mají v průměru méně informací, než by měli mít.

Diskuse tedy není euro ano, či ne. Diskuse je o tom kdy. To, že jsme se zavázali euro jednou přijmout, totiž vůbec neříká kdy. Když se podíváme na výsledky posledních voleb, vidíme, že strany, které nemají přijetí eura jako svou prioritu, mají jasnou většinu. Jinými slovy, volič rychlé přijetí eura nechce a politici mu ho většinou ani nenabízejí.

Vznikla už celá řada ekonomických studií, které ukazují, že přijetí eura není pro většinu zemí výhrou. Analýzy potvrzují, že na euru vydělalo Německo, zatímco jih Evropy prodělal. Věc tedy rozhodně není černobílá.

O mourovaté kočce můžeme sotva tvrdit, že je černá, nebo bílá. Přesto právě toho se mnozí lidé v případě eura dopouštějí. Není totiž pravdou, že všem ekonomikám pomohlo, nebo že všem ublížilo. Je to komplikovanější a pravda je někde uprostřed. Každý, kdo paušalizuje a tvrdí, že euro je buď dobře, nebo špatně, dělá chybu.

Na zavedení eura vydělalo Německo. Němečtí ekonomové to kvantifikovali na 23 116 eur na hlavu. Výrazně vydělalo také Nizozemsko, a to 21 003 eur na hlavu. Naopak na zavedení výrazně prodělala Itálie, a to 73 605 eur na hlavu, a Francie o 55 996 eur na hlavu. Studie navíc ukazuje, že

pozitivní a negativní dopad eura se v čase měnil. Například Řecko nejprve na euru vydělávalo a až později prodělávalo.

Jednotná měna přináší ekonomice pozitiva i negativa. Mezi jednoznačná pozitiva patří to, že společná měna pomáhá zemím větším zapojením do zahraničního obchodu uvnitř Evropské unie. S jednou měnou není nutná konverze národních měn, což snižuje náklady exportérů a usnadňuje plánování. Nemluvě o snadnějším cestování.

S tím souvisí další argument. Logicky se nabízí myšlenka, že zavedení eura musí vést k většímu zapojení do vnitroevropského obchodu a k větší integraci do jednotného trhu. Jenže tvrdá data studie Americké obchodní komory v EU ukazují, že ČR je v Indexu integrace země na jednotný trh už nyní jednou z nejvíc integrovaných ekonomik. Na jednotném trhu jsou víc integrovány jen Malta a Lucembursko. Co víc bychom mohli čekat? Jsme v míře zapojení do zahraničního obchodu i před Slovenskem, které má euro a které by jako malá otevřená ekonomika teoreticky mělo být ještě před námi. Jednoduše řečeno: My se už v zapojení do jednotného trhu nemáme kam dál posouvat. Euro na tom nic nezmění. Je zbytečné.

A pak tu máme nevýhody eura.

Hlavní nevýhodou společné měny je ztráta domácí měnové politiky. Evropa je velmi nehomogenní. Některé části Evropy mají vysokou nezaměstnanost, jiné nízkou. To samé platí o inflaci. Jednotná měnová politika pak nemůže vyhovovat všem.

Například vysoké úrokové sazby pomáhají tam, kde je vysoká inflace, a škodí tam, kde je inflace nízká. A naopak. Hledá se jakýsi průměr, který nakonec nevyhovuje nikomu. Optimální by proto bylo, kdyby si byly ekonomiky velmi podobné, aby potřebovaly všude stejnou měnovou politiku – to ale nejsou.

Jedny úrokové sazby pro všechny jsou stejně nevyhovující jako jedno číslo bot pro celou armádu. Někomu číslo vyhovuje, pro někoho je velké, pro někoho zas malé a boty ho tlačí. Optimální by bylo, aby měli všichni stejně velkou nohu, což nejenže v realitě nemají, ale ani jim to nenadiktujete.

S vlastní měnou má centrální banka možnost samostatně reagovat na nepříznivý vnější vývoj, nemusí se přizpůsobovat jedné velikosti erární boty.

Navíc tržní kurz měny působí jako automatický tlumič. Jakmile přijde nepříznivá situace, kurz oslabí, čímž dá ekonomice polštář a ztlumí náraz. Jakmile naopak ekonomika roste příliš rychle, kurz posílí, čímž naopak zabrání ekonomickému přehřátí. Nezaměstnanost neporoste tak rychle, jako by rostla bez plovoucího kurzu, protože slabší kurz domácí měny dokáže víc tlumit pokles příjmů exportérů. Ekonomika má díky plovoucímu kurzu tendenci směřovat do rovnováhy, neprožívat tak hluboké recese ani se tak moc nepřehřívat.

Samozřejmě tato samoopravná reakce ekonomiky neproběhne vždy tak učebnicově. Jeden příklad za všechny: k téhle vzorové reakci nedošlo u nás třeba v roce 2013. Důvodem ale nebyla nějaká chyba koruny – bylo to způsobeno chybou hospodářské politiky vlády. ČR totiž přistoupila v tu absolutně nejhorší dobu ke zvýšení daní, a proto jsme si vyvolali druhou a naprosto zbytečnou recesi, kterou okolní země neprošly.

V rámci objektivity se sluší dodat, že jistým argumentem proti ponechání si koruny je nyní jakási kvalitativní změna politiky ČNB. Zatímco dřív byla pro nás centrální banka s vlastní měnou zárukou racionálního přístupu, po intervencích ČNB proti koruně v roce 2014 si to už

nemyslím. ČNB podle mne Českou republiku poškodila. Slabší kurz koruny vzal ekonomice bič, který nad ní léta byl. Tím, že koruna kvůli intervencím přestala posilovat, jak pro ni bylo před krizí typické, ekonomika se postupně měnila na sklad a montovnu s nízkou přidanou hodnotou. Trh práce už nehledal inženýry, ale lidi se základním vzděláním. To podvázalo možnosti budoucího růstu.

Pikantní na tom je, že zavedení intervencí přineslo guvernérovi ČNB ocenění, aby jeho následovníkovi přineslo zrušení intervencí tu samou cenu… Říkáme-li však, že argumentem proti ponechání si koruny je kvalitativní změna politiky ČNB, musím dodat, že politiku ECB považuji za ještě řádově mnohem hůř zvládnutou, takže navzdory zhoršení kvality ČNB stále ECB předčí.

Asi největším rizikem přijetí eura ovšem je, že bychom jednou mohli platit jihoevropské dluhy, které by na nás byly převedeny. Dluhová krize nebyla vyřešena, byla jen překryta neskutečným množstvím peněz a zametena pod koberec. Řecko má dnes vyšší dluh k HDP než v době, kdy byl jeho dluh už považován za neúnosný. A to už přitom bylo Řecku 100 mld. eur dluhu škrtnuto.

Dokud budou Řecko a Itálie součástí eurozóny, není pro ČR euro zajímavé. I bez eura se přibližujeme k Německu a máme rekordně nízkou nezaměstnanost. Anebo dost možná se Německu přibližujeme a máme nízkou nezaměstnanost právě proto, že jsme bez eura.

Tento text cituje pasáže z knihy Šichtařová & Pikora: Jak nepřijít o peníze (2020)

Autor: Markéta Šichtařová

Zdroj: https://pravyprostor.cz/